

30. detsembri
1925.

III. aastakäik.

Ilmub kaks korda kuus.

Üksik number 25 mk.

Tellimise hind: Aastas Mk. 500.—
 Pooles aastas " 250.—
 1923 ja 1924 aastak. „ 350.—

Kuulutuste hinnad: 1 lehekülj Mk. 3000.—
 1/2 " " 1500.—
 1/4 " " 800.—
 1/8 " " 400.—

Toimetus ja talitus: Tallinn, Suure Roosikrantsi uul nr. 12. Avatud k. 9—3 p. l. Telefon nr. 4—72
 Jooksev arve: Eesti Panga Tallinna osakond nr. 609.

SISU: 1) Aasta vahetusel. 2) Poliitiliste rühmade seisukohad omavalitsuste kohta. 3) Kergekälisel süüdistuse puhul. 4) Omavalitsuse päevauudised. 5) Teated maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest. 6) Kuulutused.

Aasta vahetusel.

Uute tuulte tähe all algas lõppev aasta omavalitsustele. Seda töötas 1. dets. tagajärgedel moodustatud Vabariigi Valitsuse deklaratsioon, lubades kindlustada omavalitsustele tarvilised tulud. Seda lõpuks ka tehti — aasta pikkuse töö järele. Uued tuuled ise jäävad aga tulemata. Visa võitlust oli vaja, et maakonnad aasta lõpuks õpetajate pagald maksta saivad.

Kui silme eest mööda minna lasta neid üksikuid juhtumisi, delegatsioonide käike, nõupidamisi ja koosolekuid, kus omavalitsuste rahandusküsimusi arutatud, siis ei saa ütelda, et heatahtmine ja asjast arusaamine igal pool oleks puudunud, ei, koguni selle vastu, seda on mitmelt poolt suuresti avaldatud, nagu siseminister K. Einbundi poolt, kes maakonnaaval. puudujääkide katmise asjus algusest peale heatahtlile seisukohale asus. Riigikogu

rahaasjanduse komisjoni liigete poolt, kellest 24. aprillil omavalitsuste kaitseks J. Johannson, M. Laarmann, J. Tiks ja J. Jõeäär j. t. väljaastusid, kui üks riigiametnik oma süüdistusega esines, pärast, kui asi selgitatud, ka rahaminister L. Seppa poolt, kelle ettepanekul ka lõpuks küsimus Vabariigi Valitsuse ja Riigikogu poolt lahendati. Selle juures sai tänavu aga ka selgeks, milles peituvad selle nähtuse juured, kui teinekord ministrid või Vabariigi Valitsus soovitud vastutulekut ei avalda: asi oleneb ettekandjast ametnikust. Ei ole ju ministritel enestel aega igasse küsimusse tungida, ja kui ametnik oma ettekande oma prilli järele nähtult teeb, nagu seda tänavu ühe rahaministeeriumi ametnikuga sündis, siis võib igaüks eksiteele viidud saada. See nähtus võiks mõnegi näpunäite edaspidiseks anda.

Seadusandlus otse omavalitsustele on tänavu arvuliselt vähe andnud. Võiksime nimetada ainult hoolikande seadust, millega aga omavalitsustele antud on palju—kohustena. Selle juures ei saa aga unustada seda, et see seadus siiski omavalitsustele märksa vastuvõtlikum on tulnud, kui ta tulla ähvardas, ja seda Riigikogu Omavalitsuskomisjoni seisukohast, kus omavalitsuste huvidele heatahtlik rl. M. Juhkam aruandjana need parandused ettepani, mis omavalitsuste praeguse seisukorra neile alale jättis, ja need ka läbiviis. Maantee de seadus jäi tulemata, nagu aastaid juba, ja teetegemise küsimuses valitseb segadus Riigikohtu teatud otsuse tagajärjel. Alkoholi müügiseadus töötab tuua suuremaid ümberkorraldusi ja ühenduses sellega on vallad, alevid ja linnad tulevaks aastaks tuntava osa oma sissetulekust kaotanud. Omavalitsuste õiguste poliitsei alal on võtnud poliitsei ümberkorralduse määrus, vallavanematele aga raske kohused peale pannud. Maksu korraldamise alal seaduse eelnõude edasitöötamisest ei olnud aasta jooksul midagi ministriumite poolt kuulda, selle asemel töötasid Linnade Liit ja Maakondade Liit seaduse eelnõud välja. Tervishoiu korralduse seaduse eelnõus omavalitsuste õiguste püramine avaldas tuntud tendentsi, mille vastu täh. Liidud oma eelnõud esitasid.

Eriti sooje tuule omavalitsuste suhtes et saa lõppeva aasta kaaslastena nimetada. Kuigi nii mõnigi soov ja ettepanek on täitmist leidnud, ei puudu nähtused, kus põhimõttelised küsimused ülestõsteti, mida heatahtlikeks ei saa pidada omavalitsuste õiguste kohta. Näituseks võiks tuua Rahaministeeriumi eelarve komisjoni vaatekohte koolide korraldamist keskvalitsuse kätte ja õpetajate üldkongressi seisukohta õpetajate valimise asjus. Ei ole üleaarne kord ka tõendamata jäänud nähtus, et kui ise oma huvide valvel mitte olla, siis ootamatusi sündida võib, nagu valla kooli- maade ja majade korraldamise unustamine tõendab, ja valvelolijate vajadust alla kriiputab.

Üksikasjalisele hindamisele siin kohal asutuste ja isikute suhtes mitte asudes — seda on vast võimalik teine kord teha — tuleb konstateerida, et 1925 aasta omavalitsuste elus iseäralikuna ajalukku ei jää, kuigi omavalitsuste ühised püüded oma seisukorra kindlustamiseks väljapaistavad. 1925 a. on möödunud omaaja meeleolu tähe all.

Tulevalt aastalt, selle vastu, on oodata uut. Kui uut oodatakse, siis ikka paremat, nii kaua kui veel usku ja lootust paremusse ja aadettesse on. Tulevad ju Riigikogu valimised, tuleb uus Riigikogu. Et ta aga omavalitsuste sõbraline saaks, see oleneb omavalitsustegelastest enestest, kellel suur ja tõsine ülesanne sellel alal täita.

Suurte kohustustega, aga ka lootusega parema peale astume uude aastasse.

* * *

Suure riiklise tähtsusega küsimuse juurest üleminna oma ajakirja juurde ei ole küll ilus, kuid siiski ei saa lõpetada artiklit aasta vahetusel ja aastakäiku ilma, et mõnda lihtsat sõna lugejaskonnale ütelda omas asjus.

„Maaomavalitsus“ lõpetab käesoleva numbriga oma kolmandama aastakäigu, ühtlasi ka esimese aastakäigu, millal ta kaks korda kuus ilmus.

Kui aasta tagasi toimetuse väljaandjale ettepani ajakirja senise 12 korra asemel 20 korda aastas väljaanda, ajal, kus sagedasti üks isik terve numbriga täitis, ilma reata kaastööliste poolt, paistis see hulljulge ettepanek olema, kuid need numbrid on nüüd ilmunud ja õnneks mitmekordselt suurenenud kaastööliste pere tugeval toetusel, Ajakirja sagedane ilmumine on küll toimetajalt suurema hulga öid nõudnud ajakirja kirjutamiseks, kuid töö kasvamisega on kasvanud ka töörõõm, äranähes, et töö mahavisatud ei ole, et teda omajagu hinnatakse. Kui tulevad toimetuse suuremal hulgal küsimused lahendada, siis tead küll, et need seaduste raamatute tahustuma panevad, et nad sunnivad lähendusallikaid otsima minema vastavatesse asutustesse, aga teadmine, et „Maaomavalitsus“ sellel alal tarviliseks oragaaniks on saanud, võidab kõik raskused. Ehk kui loed toimetaja nimele adresseeritud kirjust, et „ma püüan „Maaomavalitsust“ soovitada iga nõukogu liikmele tellida (kiri on ühelt vallasekretäärilt), samuti iga kooli raamatukogule“, või teistest vallasekretääri kirjust „kirjutada mõni rida lehele, mis kaitseb omavalitsuse huvisi, oleks ju iga omavalitsustegelase püha kohus“, siis saad töö- rõõmu ja uut jõudu ja julgust astuda uude aastasse senise töökoormaga.

Kui ajakirjal puudusi on olnud — neid ei eita toimetuse ise ka mitte, — kui ei ole kõike seda käsitatud, mille järele vajadus on olnud, siis mitte hea tahtmise puudusest

Lootes, et suurenenud kaastööliste pere tuleval aastal aitab ajakirja väärtust tõsta, teda senisest paremaks teha, mis väärib kõikide omavalitsustegelaste soovitusel asjast huvitatud ringkonnale, astub „Maaomavalitsus“ oma neljandasse aastakäiku.

Kõigile senistele kaastöölistele nähtud vaeva eest tänu üteldes, soovib toimetus aasta vahetusel senistele ja uutele kaastöölistele ning lugejatele head uut aastat oma tahtjõu kaasabil.

21. dets. 1925.

Poliitiliste rühmade seisukohad omavalitsuste kohta.

E. Maakondade Liidu juhatus saatis 2. juulil s. a. poliitiliste rühmade keskoimkondadele järgmise ankeedi laiali:

Väljaminek esimese omavalitsustegelaste kongressi poolt vastu võetud seisukohast tulevase Riigikogu valimise suhtes, palub Eesti Maakondade Liidu juhatus, et omavalitsustegelased aegsasti õieti informeeritud ja teadlikud oleksid poliitiliste rühmituste seisukohtade, põhimõtete ja ülesannete kohta omavalitsuste seisukorra, nende tegulsemise võimaluste ja tulevase omavalitsuste seaduste põhilause alal, lahkesti teatada rühma seisukoht järgmistele küsimustele peale:

1. Kuidas hindab rühm meie omavalitsuste üksuste vajadust riigivõimu teostajatenä ja rahva elu korraldajatenä kohtadel?

2. Missugune seisukoht on rühmal omavalitsuste peale pandud ja peale pandavate kohuste korralikult täitmise võimaldamiseks ainelisest küljest?

3. Missuguste põhimõtete maksmapanemist uutes omavalitsusseadustes võtab rühm oma ülesandeks?

1. dets. kordas ta palvet, paludes vastused 15-ks dets. ära saata. Et selle ajaga valitsuse kriis kokku langes, tegi vastuse andmine, arusaadavalt, raskusi. Üksikud rühmad on suutnud siiski oma seisukohad teatada, mis sissetulemise järjekorras siin avaldame, lootes, et oma seisukohte ei jäta teatamata ka need rühmad, kellel selleks seni võimalus on puudunud.

Ankeedi peale vastavad:

Tööerakond:

Vastuseks Teie kirjale 1. detsembrist s. a. Nr. 202 saadab Eesti Tööerakonna keskkomitee põhiseadused Tööerakonna kongressil 29. märtsil s. a. vastuvõetud omavalitsuste tegevuskava põhimõtetele, mis avaldatud erakonna eeskavas ühes põhimõteteaga.

Demokraatliku riigi tõsiseks tunnismärkideks on esiteks, et riigivõimu ülesanne

tes peegeldub rahva tahtmine, ja teiseks laialdases omavalitsuses. Sellest järgneb, et keskvoim peab olema võimalikult deentraliseeritud ja seisma seega rahvaga võimalikult tihedas ühenduses. Rahvariigi poliitilised ametnikud peavad olema valitud rahva poolt. Demokraatia üheks hädahojuks on nähtus, kus parlamendi kätte kipub koonduma terve riigivõim. Ainsamaks tõsisemaks takistusabinõuks sellele on omavalitsus, muidugi Inglise tüübiline, laialdane omavalitsus, mis seisab rahvaga kõigelähemas ühenduses ja on seega koon-datud keskvalitsuse vastand. On tuntud tõsiasi, et ajaloolised tegurid, majandusliised ja sotsiaalsed tingimused, isegi traditsioonid ja harjumused, peegelduvad paremini kohalikes asutustes. Sest raskem on ülekanada või ümberistutada administratiivatusi ja valitsemisviise kui konstitutsioone.

Kõik, mida võimalik kohaliste jõudude kätte anda, tuleb anda omavalitsuste kätte. Seda sellepärast, et need, kuigi moodustades keskvalitsusega ühe terviku, täidavad teatud ülesandeid paremini, rahvale vastu võetavamal kujul ning vähemate raskustega ja kuludega, kui keskvalitsus. Ei ole kahtlust, et nende ülesannete hulka kuulub põllumajandus, teed, rahvarahvus, tervishoid, hoolekanne, statistika jne. Siin peab valitsus kodanikkudele ainult abiks olema, ta peab tegema ainult seda, mis neile endile üle jõu, mida omavalitsus teha ei suuda.

Omavalitsus on kodanikkude enesemääramine, enese rakendamine ühiskonna tööle. Seal, kus rahval enesel avar võimalus on oma tarviduste eest hoolt kanda, ainult seal jõutakse seisukohale, kus ikka ja alati ei loodeta riigi abi peale. Omavalitsuste kaudu õpivad kodanikud korraldama oma asju võimalikult ise. Kodaniku tahtevõim peab ennast võima avaldada kõige pealt siin. Kus kodaniku enesealgatust ei tunta, seal ähvardab rahvast hädaoht ära unustada riigi ülesandeid. Paremaks abinõuks

tuimusele, riiklise tunde puudusele ja riigi tüdimusele on rahva lai isetegevus. Omavalitsus peab olema üheks tugevaks sidemeks rahva ja valitsuse vahel. Kodanikkude ühistegevuse tagajärjeks omavalitsustes on valitsuse õiguse nõuetele vastavate korralduste täitmine ja seaduste austamine.

Omavalitsused peavad olema vastutavad ainult oma valijate ees. Nad peavad olema vabad oma asutuste loomisel. Omavalitsuste üle ei tohi olla bürokraatlist kontrolli, ja kõik mis ametkonnad siin teha võivad, on paluda kohut sundida omavalitsusi seaduste täitmisele. Keskvalitsuse katse ennast igale alale vahele segada, rahva hooleks aga mitte midagi ehk väga vähe jätta on viinud harilikult riigielu ummistusse.

Selge on, et meie sõja ajal vaeseks oleme jäänud, kus kodanik maksudega keskvalitsusele liigagi koormatud, kus puudub omavalitsuste nõuetekohane maksuseadus ja nende sissetulekud seega äärmiselt piiratud, kus paiguti puuduvad ka omavalitsustegelastel harjumused ja kodanikul valik — et meid üleöö eesmärgile viia ei suuda omavalitsused. Nende töö, pere- ja vähesilmatorikav askeldus majas, peab aga andma tagajärgi. Avara omavalitsuse põhimõttest järgneb, et vabalt areneda peavad võima kaubandus, tööstus, ühistegevus jne.

Vastavalt eelmisele leiab keskkomitee, et

1) omavalitsused täidavad oma ülesandeid paremini, rahvale vastuvõetavamal kujul ning vähemate raskuste ja kuludega, kui keskvalitsuse organid seda teha suudaks;

2) meie omavalitsused on aineliselt raskes seisukorras, mida parandada tuleb eestkätt otsekooste maksude neile ülevõtmisega (kindlasti kinnisvarade maks, tulumaks kas osalt või võimaluse korral täielikult jne.);

3) uutest omavalitsusseadustes kaitseb erakond põhimõtteid, mis on vastu võetud erakonna viimasel kongressil.

Riigikogu Vene rühm;

Liidu küsimuse peale 1. dets. s. a. teatame, et Riigikogu Vene rühm, Teie poolt ülesseatud küsimuste üksikasjalisesse vaatlusesse mitte andudes, leiab:

1. et ta peab ilmingimata tarvilikuks maakonnaomavalitsuste, kui väga tähtsate riikliste tegurite, olemasolu,

2. et maakonnaomavalitsuste isetegevuse edendamiseks vaja on neile laialisemad õi-

gused anda oma tarbete rahuldamiseks abinõude leidmises,

3. et üheks praktiliseks abinõuks leiame meie aja- ja otstarbekohase olema kaotada riigimaade ülemate ametid.

Saksa-Balti erakond:

1. Saksa-Balti erakonna Riigikogu rühm on omavalitsuse küsimuse seaduslisest kujundamisest otsekohealt ja suurel määral huvitatud: sest peale põhimõtteliku tähtsust on sel küsimusel eriline tähtsus Saksa kultuuromavalitsuse suhtes, mis teatavasti rajatud samade seaduste alustel, kui maakonnaomavalitsusgi, ja pooldab selle saatus vastavate seaduste muutmise ja täiendamise korral.

Ajalooliste olude tõttu on meie kodumaal omavalitsuse mõte riiklise bürokraatia vastu ikka esiplaanil seisnud; see maksab nii vana korra kui ka Eesti rahva ajaloo kohta. Omavalitsuse töö kaudu on nii Balti sakslased kui ka eestlased oma poliitilist koolitust saanud. Maa kultuurilisel ja majanduslisel arenemisel on omavalitsusel väga suur tähtsus olnud, sest omavalitsuse asutused võivad loomulikult tema faktiliste tarviduste kohta paremalt otsustada, kui riiklised keskasutused, sest nad seisavad elule lähedamal.

Maa edaspidise arenemise huvides peaks sellepärast omavalitsuse põhimõttest, mida ka põhiseaduses kinninaelutud, kinnipidama. Riikline aparaat peaks mitmesuguste omavalitsuste vastapidiseid huviseid ühtlustama ja üldisi juhtnõure andma; oma otsustel peaks ta aga ikka omavalitsustelt saadud algatustest väljaminema.

Riigil on omavalitsustelt suur kasu, sest:

1) saab ta selle kaudu kohaliku eluga orgaaniliselt seotud kohalikke orgaane, kuna riigi ametnikud vahetavad tihti omi teenistuskohast;

2) kindlustatakse rahva eluline ühendus riigiga riikliste ülesannete teostamise kaudu valitud omavalitsuse organide poolt; ja

3) tuleb silmaspidada omavalitsuse kasvatuslist mõju rahva harjutamise kaudu kogukondlisele mõtlemisele.

Neil põhjustel peab Saksa-Balti rühm omavalitsuse allesjätmist ja edasiarenemist tingimata tarvilikuks.

2. Riigi ja omavalitsuste eelarvete vahel põhimõttelist vahet ei ole: sissetulekuid saab siin ja seal otsekohe või kaudselt rahva käest, väljaminekud on siin ja seal maa heakäekäigule määratud. Küsimus seisab käsutada olevate sissetulekute õigel jagamisel.

Praktilise resultaadini võiks jõuda riigi ja omavalitsuste eelarvete võrdlemisega ja sellele järgneva normaaleelarve kogu maa kohta kokkuseadmisega, mis meie väikse riigi kohta täiesti võimalik. Sellest normaaleelarvest võiks otsekohe näha, kas tulud on vastavalt ülesannetele jagatud ja missugusel sihil peaks tuluallikate uut jagamist ettevõtma.

Kui jõutaks arvamisele, et omavalitsuste praegu käsutada olevad tuluallikad (otsekohesed maksud ja tulud oma ettevõtetest) nende peal lasuvatele kohustustele ei vasta, siis peaks — silmaspidades mitmesuguste kulude relatiivset tähtsust — uut tuluallikate jagamist riigi ja omavalitsuste vahel ettevõtma, sest maksumaksjate uute maksudega koormamine on praktiliselt võimata maksukoorma juba praegu maksimaalpiirini jõudmise tõttu.

3. Saksa-Balti rühm pooldab üldiselt Eesti Maakondade Liidu nõukogu poolt 3. ja 4. juunil 1925 a. vastuvõetud põhilased tulevase omavalitsuste põhiseaduste kohta. Ta arvab aga, et praegune moment on selle küsimuse korraldamisel uute seadustega taktiliselt ebasoodne, sest maksvad seadused kindlustavad omavalitsustele praegu veel küllalt tegevusvabadust ja uue seaduse väljatöötamisel oleks vist tsentraalsetlülisel voolul suur mõju.

Kui aga see küsimus peaks päevakorrale kerkima, siis saaks Balti-Saksa rühm p. l. all etteoodud põhjustel võimalikult laialise omavalitsuse heaks töötama ja üldiselt 3. ja 4. juuni põhilausest kinnipidama.

(Järgneb)

Kergekäelise süüdistuse puhul.

Novembri kuu teisel poolel ilmus ajakirjanduses ametlise teatena järgmine sõnum:

„Maakondade Liit tegi suvel Teedeministeeriumile ettepaneku, et: 1) teede ja sildede ehitamine ning kapitaal-remont sünniks maakonnaavalitsuse poolt kinnitatud eelarve järele juhtumisel, kui kulude summa ei tõuse üle miljoni marga; 2) Teedeministeeriumi poolt antavad krediidid määrata 2 a. peale ja 3) et teede krediidide läbivaatamine sünniks Teedeministeeriumi juures moodustatud asjatundjate komisjonis.

Teedeminister asus nende ettepanekute asjus eitavale seisukohale, selgitades, et ka teistes riikides teede krediidid kinnitatakse Teedeministeeriumi poolt, kuna Teedeministeerium on riigikogu ees nende krediidide asjus vastutav. Ka on seni suur osa maakondade poolt esitatud ehitusprojekte ja pea kõik eelarved väga puudulikud olnud, sada enam, et mitmel maakonnal ei ole ametis alalisi inseneere ega tehnikuid.

Edasi ei saa krediiti kahe aasta peale juba sellepärast määrata, et teadmata on, kui palju on võimalik raha järgmise aasta peale määrata.

Kui eelarveid hakkaks kontroleerima erikomisjon, nagu Maakondade Liit seda soovib, võtaks see palju aega. Ka leiab Teedeministeerium, et komisjoni moodustamine sünnib siis, kui tahetakse vastutust teiste peale veeretada. Teede ministeerium vas-

tutab aga oma töö eest, sest eelarvete kontroleerimine sünnib asjatundlikult. 1924 a. näiteks, esitati maakondade poolt eelarveid teede ja sildade peale 97,1 milj. mk. ja s. a. 1. oktoobri 114,3 milj. mk. Teedeministeerium parandas neid summe 77,5 milj. mk. ja 99,7 milj. mk., sellega ümmarguselt 34 milj. mk. kokkuhoides“.

Selle lõpp kõlab väga julgelt. Kergekäeliselt visatud lausega on näidatud lugejaskonnale, et maakonnaavalitsused on tahtnud 34 miljoni riigi raha raisata. Nii-sama kergelt on leitud selle kuidastja eelarvete kärpivas asutuses, kõrvale jättes tösiasiolusi, ettetoomata jättes neid summe, mida maakonnaavalitsused tegelikult ka ministeeriumi poolt kärbitud eelarvete juures kokkuhoidsid, mitte paberil. Selle juures ei mõtle aga omaval. kaugeltki sellisama süüdistusega väljatulla ega ennast riigi raha hoidjatena välja pasundada. Seda peavad nad, enesest mõistetavalt, kui maksukohuslastele lähedal seisjad, tegema js teevad ka. Ei saa aga ka kuidagi keelduda seda algutoodud Teedeministeeriumi kergekäelist süüdistust tagasitõrjumata jätta — kindlate andmetega.

Nii pea, kui tähendatud süüdistus ajakirjanduses ilmus, palus E. Maakondade Liit selle süüdistuse asjus maakonnaavalitsusi lähemaid andmeid anda, et süüdistust tagasitõrjuda. Suure hulga maakonnaavalit-

suste poolt on need saadud. Et võimaldada kõigi maakondade andmeid ära saata, toome need edaspidi, käesolevas numbris lepime sellega et anname ruumi selle küsimuse kohta Harju maakonnavalitsuse teede osakonna juhataja J. Reinholmi kirjale selles küsimuses:

Ajalehtedes ilmunud teate järele, on Teedeministeeriumil korda läinud 2-he aasta jooksul 34 miljoni marka kokku hoida maakonnavalitsuse poolt esitatavate teede ja sildade ehitus- ja parandustööde eelarvete kärpimisega. See lühike teade viib asjast eemalolijad eksiarvamisele ja sellepärast on hädatarvilik küsimust pikemalt käsitada.

Nagu teada, sünnib eelarvete kokkuseadmine veneaegse tööde määrustiku ja Teedeministeeriumi poolt väljakuulutatud hinnakirjade järele. Tööde tegelik läbiviimine sünnib väga mitmesugustes oludes, mis tööd odavamaks ehk kallimaks võivad teha, sellepärast tuleb eelarve kokkuseadmisel ka oludekohaseid määrustiku paragrahve tarvitada ja arvamisid võivad siin lahku minna. Eelarve järele avatakse Teedeministeeriumi poolt eelarves ettenähtud tööüksuse peale ainult eelkrediit, ja see summa on selleks lähtekohaks, kust vähempakkumine peale hakkab. Sellepärast ei hoia eelarve kärpimine, või mõne sinna jäänud aritmeetilise vea parandamine veel midagi kokku, vaid kokkuhoidmine sünnib ainult tööde eduka ja odava läbiviimise abil. — Ministeeriumilt saadud eelkrediit eelarve suuruses ei jää maakonnavalitsuste käsutusse täies ulatuses, vaid see osa, mis tegelik tööde läbiviimine odavamalt korda läinud, tuleb tagasi maksta, või mõne uue hädalise töö peale teede ja sildade ehitamise alal ära kulutada.

Parandustööde juures ei ole sagedasti täpse eelarve kokkuseadmine üldse võimalik, sest et tööde hulk vast tegemise juures lõpulikult selgub. Lisa eelarveid ei nähta ega kinnitata heameelega ja sellepärast tulevad niisugused eelarved, kõige pahemat oletades, kokku seada. Nii oli Harjumaal Kohila suur kivisild, mille ehitamine ligikaudu 10 miljoni mk. maksmata läheks, väga kõdunenud ja sisse langemisel. Siin ei saanud ei ministeerium ega ka maakonna inseneerid mingit täpsemat eelarvet kokku seada, mille peale ka enne eelarve kokkuseadmist ministeeriumi tähelepanu juhiti. See eelarve tuli kokku seada oletuste põhjal seaduse tähe rahuldamiseks, mis ei võimalda ilma eelarveta ka eelkrediite maakonnavalitsuste käsutusse anda.

Sellest selgub, et eelarve kärpimine alati võimalik on, kui aga tahtmist selleks jätkub. Kärpimata ei jääks vististi ka ministeeriumi poolt kärbitud ja kinnitatud eelarved, kui veel üks kolmas ülemasutus oleks, kellele õigus antud kontrollamiseks ja oma arvamise ning tahtmise maksmapanemiseks. Mõne teise ministeeriumi poolt on maakonna oma summadest tehtavate tööde eelarveid, mis ainult tagasi maksetava toetuslaenu saamiseks esitatud, ligi üks kolmandik kärbitud ilma projekti muutmata, ja peavalitsuse juhataja on veel omalt poolt summat ümarguseks tegemiseks kärpinud. Seal juures ei kannata suur osa kärpimistest mingit arvustust välja, kuid „kellel vägi, sellel võimus“. Praeguse korra juures annab Teedeministeerium maakonnavalitsustele raha teede ja sildade korrashoidmiseks eelarve järele tema poolt kinnitatud töökavas ettenähtud tööde peale. See osa saadud krediidist, mis töö läbiviimine odavamalt korda läinud, kui eelarves ettenähtud, tarvitatakse maakonnavalitsuse poolt, ministeeriumi nõusolekul, mõne teise hädalise töö peale. Kuna krediidid teede ja sildade korraldamiseks alati väga piiratud on, siis on ka hädalisi töid, mis elanikkude läbikäimist väga takistavad, kuid ministeeriumi arvates siiski rohkem kohaliku tähtsusega, kui avatud krediitide piirides tema poolt läbiviimiseks määratud tööd, väga palju järke ootamas. Maakonnavalitsus saab siin kisedavat häda osaltki kõrvaldada ainult neist summadest, mis ministeeriumi poolt kinnitatud töökava teostamine odavamalt korda läinud, kui eelarvetes ettenähtud. Neis tingimistes on maakonnavalitsused, loomulikult, äärmiselt kokkuhoidlikud tööde teostamise juures ja loevad eelarvelise kokkuhoidmise täie õigusega puht kantseleiliseks. Seda tõendab ka elu ise. Harju maakonnavalitsuse poolt väljaantud tööde tegemisel on 1925 a. jooksul 2 ettevõtjat pankroti jäänud, ja tööd on väljaantud üldiselt 22% odavamalt, kui kokkuhoidmise tulest läbikäinud eelarved lubavad. Majanduslisel teel tehtud tööd, missuguseid vähe ei ole, on maksmata läinud 60% eelarvest. Kui nüüd selle sama mõtlemise viisi järele talitada, nagu seda maakonnavalitsuse tegevuse hindamisel tehtud, siis on maakonnavalitsused riigi raha peastnud veel suurema summa, sest ministeeriumi poolt lubati kulutada 100%, maakonnavalitsused tegivad aga 60—78%-ga. Niisugune mõtlemise viis ja selle tulemused on aga sihilikud ega paranda asja. Parandust võib

tuua ainult vastastikune usaldus ja meie oludele ja tegeliku elule vastavad seadused ning määrused.

Ei taha sellega kinnitama tulla, et maakonnavalitsuste juures kõik ideaalses korras oleks. See lühikene aeg, mis teede ja sildade korrashoidmine maakonnavalitsuste ülesandeks olnud ning vastavate seaduste puudumine, ei ole võimaldanud lõpulikku ja sihikindlat arenemist. Tähen- datud oludes ei ole kindlat jalgealust, et ülesandele vastava tehnilise personaali leidmise peale küllaldast rõhku panna ja kulu teha. Tuleb aga tähendada, et likvi- deeritud maanteedevalitsuses Iugu tarvi- lise ettevalmistusega tehnilise personaali suhtes veel halvem oli, kui paljudes maa- konnavalitsustes praegu on.

Teede ja sildade ehitamine ning korrashoidmine on kõigest 3-dat aastat maakon- navalitsuste käes. Ka Teedeministeerium peab tõendama, et ülesande selgumisega ka ülesande täitmine paljudes maakonna-

valitsustes täiesti rahuldavaks on kaju- nenud.

Lõpuks pean tõendama, et Teedeminis- teeriumi asjaajamine iganenud seaduste ja tegeliku elule mitte vastavate määruste piirides on olnud kiire ning juhtivate amet- nikkude vastutulelikus ei jäta seal midagi soovida. Järjelikult ei ole loova töö takis- tavad põhjused mitte isikutes, vaid koha- tutes seadustes ja määrustes. Kuna teede- ministeerium tähendatud alal kantseleiliselt, s. o. projektide ja eelarvete kinnitamisega, krediitide määramisega ning krediitide tarvitamise kontrollimisega tegutseb, maakonnavalitsused aga tööde läbiviijateks on, siis on loomulik, et need asutused nii kergesti ühist keelt ei leia. Kantseilise kirj vahetusega ja kirjutustega ajalehtedes ei ole siin ka positiivseid tagajärgi loota. Tegelikule elule vastav painduv ja hea kord on tööde eduka ja odava läbiviimise algtingimine, mispärast soovida tuleb, et Teedeministeerium sarnase korra loomiseks asjaosaliste ühiseid koosolekuid korraldaks.

Omavalitsuse päevauudised.

Siseministri otsused politseiülemate määramise asjus riigikohtus tühistatud.

Siseministri määrusega paigutati omal ajal endine Tallinna linna politsei ülema abi Mihkel Tang teenistuse huvides ümber Viljandi maakonna politsei ülemaks. ilma et oleks viimase maakonnavalitsuse arva- mist selle kohta järele päritud.

Maakonnavalitsus leidis, et sarnane tegu- viis pole seadusega kooskõlas ja sellepärast esitas selle määruse peale kaebtuse Riigi- kohtusse, paludes seda tühistada.

Teine analoogiline kaebtus oli Riigikohtule sisse antud Tallinna linnavalitsuse poolt, kes nõus ei olnud ka siseministri otsusega, millega oli endine Võru maakonna politsei ülema abi Valter Sihle üle toodud Tallinna linna politsei ülema abi kohale, ilma, et linnavalitsuselt selle kohta arvamist oleks palutud.

Kaebtused olid Riigikohtu administratiiv- osakonnas läbivaatamisel juba käesoleva kuu 8. päeval, kuid otsus nende kohta kuulutati välja alles 21. skp. õhtul. Sellega Riigikohtu poolt otsustatud mõlemad kae- vatud siseministri otsused tühistada ja asjad temale tagasi saata otsustamiseks vastavalt

„Riigi Teatajas“ nr. 4/5—1920. aastast aval- datud politsei korralduse seaduse par. 9 nõuetele. „Päeval.“

Valdadele tuletõrje asutamine sunduslikuks.

Maksva tuletõrje seaduse järele on oma- valitsuse tuletõrje asutamine ainult linna- dele ja alevitele sunduslik, kui seal ei ole vabatahtliku tuletõrje ühingut.

Viimasel ajal on aga just maal tuleõnne- tuste arv kohutavalt tõusnud. Õnnetuste vastu võitlemisel mõjub väga takistavalt tuletõrje puudus. Selle kõrvaldamiseks on nüüd Maakondade Liidu ettepanekul Sise- minister Vabariigi Valitsusele ette pannud seaduse eelnõu tuletõrjeseaduse § 3 muut- miseks selles mõttes, et omavalitsuste tuletõrje asutamine on sunduslik ka vallale, kui seal vabatahtlik tuletõrje ühing puudub.

See eelnõu on Vabartigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud.

Teede ja sildade ehituseks määra- tavate summade jaotamise kava.

Teedeministri poolt on teede korrashoid- miseks ja parandamiseks riigi 1926 a.

eelarvesse võetud 150 miljoni marga jaotamise kava järgmiselt kinnitatud:

Maakonnad: Harju maakond 20.300.000 m., Järva—9.589.000 m., Lääne—11.925.000 m., Pärnu—9.300.000 m., Tartu—22.360.000 m., Saare—3.170.000 m., Valga—8.705.000 m., Viljandi — 12.740.000 marka, Viru — 13.400.000 m., Võru—9.810.000 m. Petseri—11.620.000 m. Linnadest saavad: Tallinn—4 milj., Pärnu—2, Narva—1,9, Viljandi—2,5, Paide—1 milj., Võru—700.000 mk.

Alevitele õigus maakonna valimistest osa võtta.

Rkl. O. Gustavson'i, M. Juhkam'i, O. Liigand'i ja P. Baranini poolt on esitatud Riigikogule seaduse eelnõu maakonna nõukogude valimise seaduse täiendamiseks, mille järele alevitele õigus antakse osa võtta maakonna nõukogude valimisest.

Viinatshekid kaotakse ära.

Ajalehtede teatel kaotakse 1. jaan. 1926 a. viinatshekid ära. Ühes sellega jäävad vallad, linnad ja alevid ilma senisest viinatsheki maksust.

Seadus elluviimata.

17. juunil s. a. Riigikogu poolt vastuvõetud avanside andmise seadus omavalitsustele maksude arvel on seni elluviimata. Laenud, mis Eesti P'angast saadud tulumaksu kindlustusel, on panga laenud ja kuuluvad protsentide alla, kuna täh. seadus avanse protsendita ettenäeb, kui Riigikassa seisukord avanside andmist võimaldab. Nagu Riigikassa seletusest Maakondade Liidule 8. dets. s. a. selgub, pole avanse seni veel antud. Nähtavasti pole Riigikassa seisukord seda seni võimaldanud.

Teated Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevusest.

Eesti Maakondade Liidu nõukogu koosolek 16. ja 17. dets. Tallinnas.

Koosolekust võtavad osa: H. Küber, E. Rosenberg ja K. Pajos Viru maak. val., J. Sõnajalg ja J. Söödor Järva m. v., M. Krusemann ja A. Martinson Harju m. v., J. Möttus Valga m. v., E. Saar, D. Uiga ja J. Sikkar Tartu m. v., A. Heide ja A. Saar Lääne m. v., A. Kohver ja A. Vainola Võru m. v., J. Markson ja J. Matvei Pärnu m. v., H. Lauri, Liidu esimees, H. Avikson, Liidu sekretäär, E. Dolf Omavalitsusasjade Peaval. juh. ja E. Maddison Adm. asj. Peaval. juhataja.

Koosoleku avab 16. dets. kell 11¹⁶ esimees H. Lauri.

Juhatajateks valitakse ühel häälal esimees H. Lauri ja E. Saar, protokollkirjutajateks H. Avikson ja A. Martinson.

Enne päevakorra juurde minekut loeb esimees Liidu juhatause erakorralise teadaande totatsiooni nõutamise ja jagamise ülette. Juhatause poolt kokkuseatud päevakord võetakse vastu, täiendades lõpul ühe küsimusega.

Seisukohavõtmine tulevase omavalitsuste valimise seaduse põhimõtete kohta.

E. Saar teeb ettepaneku küsimuse päevakorrast ära võtta seniks kuni Riigikogu valimise seaduse muutmise seadus vastuvõetud, et ühtlust luua.

E. Maddison annab ülevaate Riigikogu valimise seaduse muutmise eelnõu kohta ja leiab, et käesoleval korral juhtnööriks saab olla I. omaval. tegelaste kongressi otsus asja kohta.

Kui E. Saare ettepanek vähemusesse jäänud lükatakse küsimuse arutamine D. Uiga ettepanekul järgmise päeva hommikuni edasi, andes ettepanekute tegemise selleks ajaks komisjoni, kuhu valitakse H. Avikson, J. Sõnajalg ja K. Pajos ning referendid selle küsimuse kohta varamatel koosolekutel.

Komisjon esineb järgmisel päeval põhimõtetelega:

1. Valimistest võtavad osa teatud omavalitsuste üksuste alalised elanikud.

2. Esimene variatsioon: Valimised toimetatakse iga kolme aasta järele nagu praegugi;

Teine variatsioon: Esituskogude ja valitsuse liigete valimine sünnib kuue aasta peale, kus juures iga kolme aasta tagant pool koosseisu ümbervalimisele kuulub

3. Valimisõigusega on seotud kodaniku kohus valimisi vastuvõtta.

4. Valimisi toimetada Soome süsteemi

järele (häälte enamusega tehtud otsus).

E. Saar esineb uuesti ettepanekuga küsimuse üle seisukoha võtmine edaspidiseks jätta, missugune ettepanek ka vastu võetakse.

Maksuseaduste muutmise seaduse eelnõu.

Ära kuulates esimehe seletust, et maakonna valitsustele kättesaadatud maksuseaduse eelnõu on kokkuseatud väljamõeldud seisukohast, et uued tulud kataksid selle puudujäägi, mis 1926. a. ettenähtud, nimelt 172 milj. marka. Pikemaid mõttevahetusi kutsub välja eelnõus ettenähtud erimaksud erakorraliste kulude katteks referendumid kaudu.

Mitmesugused sooviavaldused eelnõu kohta antakse komisjoni, kuhu valitakse H. Lauri, E. Rosenberg, A. Kohver, J. Sõnajalg ja D. Uiga.

Komisjoni ettepanekul tunnistab nõukogu järgmisel päeval Liidu juhatuse poolt esitatud seaduse eelnõu vastuvõetavaks, selle muudatusega, et erimaksude määramine tuleb anda maakonna nõukogude otsustada, kus juures vastav otsus vajab $\frac{2}{3}$ nõukogu liikete poolt hääli ja Vabariigi Valitsuse kinnitamist. Täiendada soovitakse eelnõu sellega, et liikumisabinõude maks võetakse nende linnade ja maakonnaomavalitsuste heaks, kelle piirides maksuobjektid liiguvad.

Seaduse eelnõus on ettenähtud, et liikumata varanduste maksu riigi osa, 40 milj., läheks maakonna valitsustele üle ühes selle maksuameti kohustustega, ja õigusega tarbekorral selle maksu määra 15% võrra tõsta, tulumaksust läheks $\frac{2}{3}$ omavalitsustele, lisaärimaksust läheks 15% maakonnaomavalitsustele, tasuta üleminevate üleandmise pealt võetavale lõivule riigi heaks on maakonnaomavalitsustel õigus määrata lisamaksu kuni 50% lõivust. Peale selle annab seaduse eelnõu maakonna nõukogudele õiguse $\frac{2}{3}$ häältega nõukogu koosseisust erakorraliste kulude katteks erakorralisi makse määrata, kus juures otsused Vabariigi Valitsuse kinnitamisele kuuluvad.

(Seaduse eelnõu ilmub edaspidi täielikult).

Teiseks tehtakse juhatusele ülesandeks kokkuseada seaduse eelnõu lasteta isikute maksustamiseks.

Riiklise totatsiooni jagamise põhimõtted maakonna valitsuste vahel.

See küsimus võtab nõukogu koosolekust mõlemal päeval suurema osa oma alla, sest ükski põhimõte ei ole ühte viisi kõi-

gile maakondadele kasulik. Seni on toetussummad palutud ja saadud algkoolide õpetajate palkadeks. Et koolivõrk ühtlaselt üle riigi väljaarenenud ei ole, on üksikud maakonnad suuremaid summe saanud kui teised, arvesse võttes rahva arvu. Sellepärast on, arusaadavalt, nende maakondade huvides, kus koolivõrk vähem väljaarenenud, uut alust leida toetusraha väljajagamisele. Selle uue alusena leiti rahvaarv. Kuigi seletati, et uue aluse juures tuleb mõnel maakonnal koole sulguma hakata, oli nende maakondade esitajatel enamus, kes rahva arvu järele jagades totatsiooni rohkem saaks, ja 9 häälega 6 vastu võetakse seisukoht vastu, et 1926. a. totatsioon tuleks maakondade vahel rahva arvu järele jaotada, missugust seisukohta ka Siseministerium pooldab, nagu Omavalitsuse Peavalitsuse juhataja E. Dolf koosolekul teatas.

Maaomavalitsuste pitserite ja vappide küsimus.

Siseministeriumi poolt ülestõstetud küsimuse peale, missugused peaksid omavalitsuste pitserid olema, on maakonnaomavalitsustes seisukohale jõutud, et need peaks varustatud olema maakonna vappidega. Missugused need vapid olema peavad, nende põhimõtete väljatöötamiseks valib nõukogu oma 17. dets. koosolekul komisjoni: M. Krusemann, J. Markson ja E. Rosenberg, kes asjatundjad juurde kutsuvad.

Maakondade esitajad üleriiklises hoolekande nõukogus.

Hoolekande seaduse § 185 põhjal valib nõukogu 17. dets. maakonna valitsuste esitajateks üleriiklises hoolekande nõukokku Dr. Pihlak'i (Harju maak. hoolekande osak. juhataja), A. Toomel'i (Viru maakonna valitsuse hoolekande osakonna juhataja) ja J. Matvei (Pärnu maak. val. hoolekande osak. juh.).

Liidu lisa eelarve 1925. a. peale kinnitatakse 19.650 marga suuruses.

Liidu 1926. a. tegevuskava ja eelarve

on viimasena päevakorras. Elava mõtete vahetuse järele võetakse juhatuse poolt esitatud kava ja eelarve vastu selle täiendusega, et kursuste korraldamine kuulub veel erietsustamise alla Liidu nõukogu poolt.

Vastuvõetud tegevuskava on järgmine:

Peale maaomavalitsuste huvide valvel seisamise ja selle alal päevakorrale tõusnud küsimustes seisukoha võtmise, märgukirjade

ja seaduse eelnõude esitamise ja Liidu seisukohtade ning omavalitsuste huvide kaitsmise Riigikogu komisjonides ja riigi keskasutustes, tuleb Liidul 1926 aastal tegutseda järgmistel aladel:

1. Vastutulles jaoskonna arstide soovile korraldada viimastele täienduskursused, kui selleks riiklist toetust saab;

2. Korraldada õigusteadlised kursused 1925 a. eeskujul;

3. Korraldada kohtadel, kui vallavalitsuste uued raamatuvormid maksma pannakse, lühikeseajalised raamatupidamise kursused vallasekretääridele;

4. Jätkata Liidu häälekandja „Maaomavalitsuse“ väljaandmist 1925 a. korras ja tingimistel;

5. Omavalitsuste seaduste kogu kodifitseerimise ja väljaandmise alal edasi töötada;

6. Kirjastada vallavalitsuste raamatupidamise vormid ja juhatuskirjad peale nende heakskiitmist;

7. Kokkukutsuda omavalitsustegelaste kongress esimese kongressi poolt ülesseatud põhimõtete lahendamiseks teede leidmiseks ja seisukoha võtmiseks uue omavalitsuse seaduse põhimõtete kohta.

Selle tegevuskava teostamiseks kinnitakse eelarve 1.645.000 marga suuruses.

Päevakorrast läbiarutamata jäid sundmääruse kava tuletõrje asjus ja maakonnavalitsuste ametnikkude arstiabi tasuküsimus — aja puudusel.

Koosolek lõppes 17. dets. kell 4⁰⁰ õhtul.

Õigusteadlisi loenguid

kavatseb Pernuse vallasekretäär A. Pihlap, kes hiljuti Tartus omavalitsuse tegelastele

korraldatud õigusteadlised kursused üldise õigusteaduse ning riigi-, administratiiv-, tsiviil- ja kriminaalõiguse üle ära kuulas, lähemal ajal vallas korraldada, et laiemaid hulkasid nende küsimustega tutvustada

Viinatsheki maksu asemel valdadele vastav sissetulek.

Viinatshekkide maks andis valdadele 1924 a. ilma Saaremaata, kust teated puuduvad, 35 milj. marka sissetulekuid, ühes Saaremaaga, umbes arvates, 37 miljoni. 1925 a. kuni 1. dets. olid need summad vastavalt 27 ja 29 miljoni. Aasta lõpuks ei jää summa 1924 a. summast suuremat maha. Keskmise valla kohta tegi viinatsheki maks aastas 150—200 tuhat marka ehk $\frac{1}{5}$ eelarve kogusummast välja. See maks kaob viinatshekkide kaotamise tagajärgil, nagu kuulda, 1. jaan. 1926 a.

Et vallad oma eelarved endiselt tasakaalu saaks viia, pööras Maakondade Liit Siseministeeriumi poole palvega, et see sammusi astuks selleks, et viinatshekkide maksu asemel valdadele vastav tulu leitaks.

Kaotatud ja maksvusetaks lugeda

Pornuse vallas, Pornuse asunduses elava **August Järva** hobusepassis, millised väljaantud Pornuse v./v. poolt 30. XII 1920 a. Nr. 35 ja 36 all.

Pornuses, 22. XII 1925.
№ 1367.

Vallavalitsus.

Kõidetud „Maaomavalitsuse“ aastakäigud.

Kokkuleppe põhjal kõitekojaga, võtab „Maaomavalitsuse“ talitus vastu tellimisi ilmunud „Maaomavalitsuse“ aastakäikude peale kolmesuguses kõites järgmiste hindadega:

	Kõidetud aastakäikude hind	
	1923 ja 24 a. kokku	1925 a.
Kooliköide	430	580
Kalinkoriköide	475	625
Naha- ja kalinkoriköide	500	650

M A A O M A V A L I T S U S E T A L I T U S .

Eesti Maakondade Liidu häälekandja

„MAAOMAVALITSUS“

„MAAOMAVALITSUS“ ilmub oma neljandal aastakäigul **1926 a. H. Aviksoni toimetusel ja E. Maakondade Liidu väljaandel endiselt 20 korda aastas, 2 korda kuus, väljaarvatud 4 suve kuud, millal kord kuus ilmub.**

„MAAOMAVALITSTSE“ ülesanne on omavalitsuste huvide valvel seistes nende õiguste eest välja astuda, omavalitsuste tegevuse korraldamises kaasaaidata, omavalitsustegelaste teadmisi laiendada, nende üksteisele lähenemist võimaldada ja neile tarvilikuks käsiraamatuks olla.

Selle ülesande täitmiseks toob „MAAOMAVALITSUS“ oma üldosas artikleid omavalitsuste elusse puutuvate päevaküsimuste kohta, arvustab uute seaduste eelnõusi ja maksvaid seadusi, väljainnes tegeliku elu nõuetest, toob põhjalikke ülevaateid ja statistilisi andmeid omavalitsuste tegevusalade kohta ning avaldab juhatuskirje omavalitsustegevuse kohta, toob omavalitsuste päevauudiste osas üldtähtsusega teateid seadusandluse ja omavalitsustesse puutuvate sündmuste üle, annab E. Maakondade Liidu ja omavalitsuste tegevuse osas ruumi sõnumetele täh. asutuste tegevuse kohta, tutvustab välismaade omavalitsuste osas lugejaid välismaade omavalitsuste korralduse ning tegevusega, märgib omavalitsustegelaste osas ära nende tähtpäevad, tuues nende elulugusi ja pilte, tutvustab riigikohtu seletuste osas riigikohtu otsustega, mis kuidagi omavalitsustesse puutuvad ja kirjanduse osas omavalitsusse puutuva kirjandusega, kuna ta küsimuste ja vastuste osas lahendab lugejate poolt toimetusele saadetud õigusteadlisi ning omavalitsuste asjaajamisesse puutuvaid küsimusi.

„MAAOMAVALITSUST“ loeb iga omavalitsustegelane, kes ajakõrgusel tahab seista, samuti iga omavalitsuse tegevusest ja seadusandlusest huvitatud kodanik.

„MAAOMAVALITSUSE“ tellimise hind 1926 a. on: aastas 500 m., pooles aastas 250 marka, üksik number 25 marka.

Eelmiste aastate aastakäigud on veel tervelt saada hindadega: 1923 aastakäik 50 m., 1924 aastakäik 300 m., 1925 aastakäik 590 m. Soovikorral saadetakse täh. aastakäigud kokkukõidetult kõitmise raha juurde arvates.

Tellimisi võtavad vastu kõik Vabariigi postkontorid ja postiagentuurid, maakonnaavalitsused ja vallasekretärid.

„MAAOMAVALITSUSE“ talitusest tellimise adress on: Tallinn, Suur-Roosikrantsi uul. Nr. 12. „MAAOMAVALITSUS“. Toimetus asub seal samas.

Et senistel lugejatel ajakirja saamises 1926 a. vahet ei tuleks ja uute tellijate jaoks tarvilisel arvul ajakirja trükkida teaks, palub talitus tellimised aegsasti ära saata.

„MAAOMAVALITSUSE“ toimetus ja talitus.

„MAAOMAVALITSUS“

„MAAOMAVALITSUSELE“ on kaastööd teinud ehk teha lubanud: Vallasekretär E. Brückel, omaval. amet. H. Dahl, siseminister K. Einbund, Riigikogu liige J. Jans, Riigik. l. J. Jaanis, Riigik. liige M. Juhkam, maakonnaaval. esimees A. Kohver, vallasekr. J. Kokamägi, maakonnaaval. esimees M. Krusemann, omaval. tegelane R. Kuris, E. Maak. Liidu ja maak. val. esimees H. Lauri, arhivaar T. Laur, omaval. amet. A. Leinjärv, Siseminist. amet. O. Lio, Siseminist. Adm. asjade Peaval. juhataja E. Maddison, maakonnaaval. liige A. Martinson, maak. val. liige J. Matvei, maakonnaaval. esimees J. Mõttus, Linnade Liidu büroo juh. H. Neuhaus, maakonnaaval. esimees M. Neps, vallasekretär A. Pihlap, prof. A. Piip, A. Pranspill, maakonnaaval. pearaamatupid. A. Pärjel, vallasekr. H. Raid, koolinõunik M. Raud, maakonnaaval. liige J. Reinholm, maakonnaaval. liige E. Rosenberg, maakonnaaval. liige A. Siitam, statistika büroo juhataja V. Smetanin, vallasekr. V. Stein, cand. rer. pol. O. Suursööt, maak. val. esimees J. Sõnajalg, omaval. amet. K. Teer, Rahvaste Liidu büroo ametnik A. Tooms, omaval. amet. A. Treumann, maak. val. liige A. Wibo, vallasekr. G. Wulff ja maak. val. liige E. J. Öunapuu.

Petseri maakonnaavalitsus vajab rutuliselt

Petseri ja Järvesuu vallasekretäri

ajutist kohuste täitjaid, palgaga 6500 marka kuus ühes prii korteriga.

Tempelmaksustatud sooviavaldused kutseõiguslistel vallasekretäridel ühes tarviliste tunnistustega palutakse saata maakonnaavalitsusele.

PETSERI MAAKONNAVALITSUS.

Saaremaa maakonnaavalitsus vajab

jaoskonna arsti

Leisi jaoskonna peale. Sooviavaldused adresseerida Maakonnaavalitsuse Tervishoiu osakonda ühes elulookirjeldusega.

Saaremaa Maakonnaavalitsuse Tervishoiu osakond.

Õnnetus käib inimesi mööda —

sellepärast hoidke, et tema Teid ootamata ei taba. — Seda teha võimaldab Teie

Eesti Omavalitsuse Kinnitus Aktsia Selts „OMA“,

kes teostab:

tulekinnitusi, elukinnitusi ja rahakinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavara kapitaalid üle 14.000.000 marka.

Madalad preemiad. — Soodsad kinnitustingimised. — Kõik kasu rahvale tagasi.

==== Seltsi juhatus: TARTUS, Lihaturg 7. ====

Omavalitsused, võtke osa Seltsi tegevusest nii aktsiate omandamise, kui ka varanduste „Oma“ seltsis kinnitamisega.